

Felől sportol a szomszéd.
From his youth at the top.
Photo of György Kovács in his youth.

Az M-3 elektronikus számítógép. Ezt a foto-
nemató is az első világszerte ismert
információk című könyv tartalmazza.
At the M-3 vacuum tube computer. This photo was
used on the cover of his book entitled Világszerte
Az elektronikus Informatika (The Best of my
Adventure in the World of Computing).

Az első, diákoknak is tollal magyar
informatikai lap: a Mikroszemély Magazin.
The first Hungarian magazine on computer
science for students: Micro-person Magazine.

Kovács György az NLSZT Bátorban közeli irodájában, 1990-es évek.
György Kovács in NLSZT's office in Bátor, 1990s.

KOVÁCS GYÖZŐ (1933–2012)

Világmórmék, a magyar in-
formatika legnagyobb népszerű-
sítője, az informatikáról
kutatja és meséli.

A Budapesti Műszaki Egye-
tem elvégzése után az MTA
Kibernetikai Kutatócsoport
(KKC) munkatársa lett. Kiemelkedő szerepet vállalt az első magyar elektronikus számítógép, az **M-3** építé-
sében és üzemeltetésében,
majd a gépre épülő első szí-
mítógéppont vezetésében.

Electrical engineer, the greatest
popularizer of Hungarian computer
science, researcher and chronicler
of computer history. After com-
pletion of his studies at the Technical
University of Budapest, he worked
with the Cybernetics Research
Group of the Hungarian Academy
of Sciences (MTA KKC). He played
a prominent role in building and
operating Hungary's first electronic
computer, the **M-3**, and later
headed the computer centre based
on this machine. He was one of the
first to teach computer science in
higher education (plan mathematics,
University of Economics), and
the successor Corvinus University
of Budapest conferred the title of
honorary doctor to him for his
achievements. Throughout his ca-
reer, he contributed with his crea-
tivity and management skills
among others, to the work of the
ICL Computer Centre of the Hun-
garian Management Development
Centre, the Institute for the Coordi-
nation of Computer Technology
(SZKI) and the SZAMALK Education
and Information Technology Ltd.
He was the General Secretary of
the John von Neumann Computer
Society (NLSZT) from 1975 to
1985 and then acted as its Vice-
president. Thanks to his activities,
the Society opened towards the
public, which is marked by the
launch of the monthly magazine
Mikroszemély Magazin [Micro-
computer Magazine] and the
Görny Competition, later renamed
John von Neumann Competition.
He made a significant contribution
to the spread of school and home
computers and telelearning.
He did research on the *Midwest*
work of John von Neumann and
initiated the establishment of the
museum on ICT history together
with Dániel Muszka.

Ésők között kezdett el a leg-
előkelőbb számítástechnikát
tanítani (Közgazdaságtudomá-
nyai Egyetem, termatéma-
matika szak), melyért a jog-
utód Corvinus Egyetem disz-
doktorává fogadta.

Pályája során folyamatosan
kamatotzta kreativitását és
menedzseri képességét, to-
bék között az Országos Vezető-
képző Központ ICL számítógé-
pcentrumjának, a Számítástechnikai
Koordinációs Intézetnél
(SZKI) és a SZAMALK-nál.

A Neumann János Számítógé-
p-tudományi Társaságnak
(NLSZT) 1975-től 1985-ig
titkára, majd alelnöke. Kinyit-
totta a Társaságot a könyvek-
nek, melyet a Mikroszemély-
Magazin és a Görny –
előbbi Neumann – Verseny
megszületése is jelez. Jelen-
tősen hazajárult az iskolai
és házi számítógépek és az
informatikai tájékoztatás ter-
jesztéséhez.

Neumann Miklósok, Neumann János (középen) a legelső számítógéppel
egy MT-10802 magyar mikroszámítógépes programmal tanulmányozta (1960-as évek közepén).
He introduced a student programming on a Hungarian school computer, the MT-10802,
to Nicolas Neumann, brother of John von Neumann, (mid-1960s).

Nemzeti Informatikai Társaság

A központi információs központ
táboroztatásának

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

GYŐZŐ, AZ ÚTTÖRŐ. Az M-3 számítógép.

A Magyar Tudományos Akadémia Kibernetikai Kutatócsoportjához **Tarján Rezső** vette fel 1957-ben, majd **Varga Sándor** igazgató irányításával kezdődött el a szovjet terveken alapuló, első magyar elektronikus számítógép, az M-3 építése, amely az Esti Hírlap beszámolója szerint 1959. január 21-én készült el.

A gép kifejlesztésében vezető szerepet töltött be élet-hosszig tartó barátja, **Dömölki Bálint** mellett, aki a gép üzemeltetési vezetője is lett. A KKCs-ben olyan munkatársakkal dolgozott együtt, mások mellett **Németh Pállal**, **Szelecsán Jánossal**, **Szentiványi Tiborral**, **Vasvári Györggyel**, akik – hozzá hasonlóan – később is a magyar informatika iránymutató személyiségei lettek. Kollégájuk volt **Münnich Antal** is, aki azt a magyar szót kitalálta, hogy „**számítógép**”.

Győző megnövelte a mágnesdob memória kapacitását és 1960-ban új elven működő mágnesdob-vezérlőt tervezett, mely négy dob vezérlésére volt alkalmas. A mágnesdobok témájában Kardos Kálmán volt közvetlen munkatársa. Egy mágnesdob modellje a Budapesti Ipari Vásáron is látható volt. A magyar számítógépipar első exportjaként a Kovács Győző-féle mágnesdobot használták az egyik első román számítógéphez, a MECIPT-1-hez is.

Győző egyik kedvenc pillanata az volt a legelső magyar számítógép mellett, amikor a gép muzsikálni kezdett: felcsendült rajta a Für Elise...

A mágnesdob szerelése közben az MTA Kibernetikai Kutatócsoportjánál.

Íróasztalánál az MTA Kibernetikai Kutatócsoportjában, 1950-es évek vége.

Nem autópálya, számítógép! Kiss Ilona borítójafikája az M-3 30. születésnapjára, 1989.

Győző munka közben.

Az M-3 teljes konfigurációja. A gépet 1960-ban, Szegeden szétserelték, néhány része maradt csak fenn.

Az M-3 egyik fennmaradt mágnesdobjával a Mérőkövek a számítástechnikában című vándorkiállításon, 2005 körül.

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

A SZÁMÍTÁSTECHNIKA SŰRŰJÉBEN. Az SZKI.

Egyik legfontosabb szakmai műhelye a **Számítás-technikai Koordinációs Intézet** volt, melynek alapító főigazgatójáról, **Náray Zsoltról**, mint szakmai példaképeinek egyikéről beszélt élete végéig.

Győző már korábban is több számítóközpont kialakításában részt vett (**M-3, URAL-2, ICL** gépek mellett), így 1969-től az SZKI-ban is számítóközpont vezetői feladatokat kapott, megszervezte és vezette a számítógép laboratóriumot, később az **Alkalmazási Laboratóriumcsoport** igazgatója volt. Az SZKI-nál használt **Siemens** számítógépek kapcsán több évtizedes szoftverfejlesztési együttműködést kötöttek a nyugat-német céggel.

A nyolcvanas évek elején alapító igazgatója lett a cég Sci-L nevű leányvállalatának, mely az SZKI új PC-üzletéga gyártásszervezéséért és forgalmazásáért felelt. A mikroszámítógép gyártást Győző gyerekkori barátjánál, **Horváth Istvánnál** valósították meg az esztergomi Labor MIM cégnél. A Sci-L-hez kötődött a CP/M rendszeren alapuló **M08X** és **Proper** család és a **Faix Gábor által konstruált, első magyar IBM PC-kompatibilis számítógép, a Proper-16.**

Győző 1982 szeptemberében szivinfarktust kapott a Szovjetunióban, hosszas lábadozása után új vizekre: a tudományos népszerűsítés világába evezett. A Sci-L-t és a Proper-sztorit utódja, **Reszler Ákos** folytatta sok évig.

Vezéregyenéségek. Német Pál, Náray Zsolt és Kovács Győző az 1970-es években.

Az SZKI M08X számítógép hirdetése a Mikroszámítógép Magazinban.

Az SZKI Proper számítógép a Mikroszámítógép Magazin borítóján.

A Sci-L leányvállalat reklámfotója a Proper-16 számítógéphez, 1980-as évek első fele.

A Számítás-technikai Koordinációs Intézet kiállítási standja az 1970-es években.

Az SZKI Siemens 4004/45 számítógéppel felszerelt számítóközpontja. Foto: Kovács Győző. A számítógépek technikája, 1974.

Kovács Győző előadása az SZKI-ről:

1933-2012

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

NJSZT – a Kovács Győző-korszak.

Az 1968-ban alapított **Neumann János Számítógép-tudományi Társaság**ban Győző a kezdetektől szellemi otthonra talált. 1975-től 1985-től főtítkárként, majd sokáig alelnökként tevékenykedett.

A 70-es években vált az **NJSZT** önálló tudományos civil szervezeté. 1979-ben Győző Neumann-díjat kapott a Társaságtól.

Elsők között ismerte fel, hogy a jövő a házi és személyi számítógépeké, meghirdette a **„társadalom informatizálása”** programot. Magánházakban és művelődési intézményeknél induló mikroklubokat támogatott, számítógépes találkozokat és kiállításokat (**SzMSzM – A számítástechnika mindenkiért, a számítástechnika mindenkié**) szervezett. Befogadta **Simonyi Endre** számítógépépítő klubját, az amerikai mintára szervezett **HCC**-t, amely a házi számítógép elterjesztésének motorja lett.

1983-ban **Könyves Tóth Pállal** megalapította az első, diákoknak is szóló számítástechnikai lapot, a **Mikroszámítógép Magazin**ot. Az 1990-ig megjelenő lapba írt vezércikkein végigkövethető a mikrogépes korszak minden öröme és kihívása. E korszakban a Magyar Televízió úttörő távoktatási műsora, a **TV-BASIC** egyik „főszereplője” is volt.

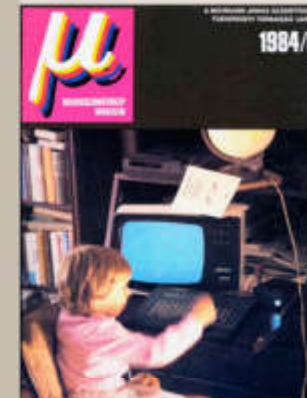
Győző már a 70-es, 80-as években megelőlegezte azt a küldetést, amit Alföldi István igazgató a 90-es évek közepén fogalmazott meg: hiszen „megőrizte a múltat, alkalmazkodott a jelenhez és befolyásolta a jövőt”.

Az NJSZT régi és új vezetői, 2000-es évek.
Felső sor: Alföldi István, Kovács Győző, Bakonyi Péter, Benczúr András, Havass Miklós. Alsó sor: Pompéry Béla, Sipka Júlia, Sima Dezső, Dömölki Bálint.

Kovács Győző vezércikke a Mikroszámítógép Magazinban, 1985/1.

Aircomp-16 magyar számítógéppel játszó kiskisgyerek a Mikroszámítógép Magazin borítóján.

Kovács Győző, az NJSZT főtítkára és Vámos Tibor, az NJSZT elnöke az 1970-es években.

Neumann János emléktáblájánál, 2012-ben. A fotón balról jobbra: Fenyvesy Gábor, a Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskola igazgatója, Miltényi Gábor, az NJSZT ügyvezetőigazgató-helyettese, Alföldi István, az NJSZT ügyvezető igazgatója és Kovács Győző.

A vajdasági Oktató és Vállalkozásfejlesztő Központ (ECCL vizsgaközpont) Hétpróba informatikai, felhasználói diákversenyének díjátadóján, 2007-ben. A képen közepen Kovács Győző és Alföldi István ügyvezető igazgató (NJSZT), jobb szélén Rákosi Szilvia, az NJSZT főmunkatársa.

Az NJSZT hivatalos honlapja:

1933-2012

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

AZ INFORMATIKATÖRTÉNÉSZ.

A Neumann-kutató és a nemzetközi pionerek barátja.

Az NJSZT végig támogatta, hogy Győző az informatikatörténet „arcává” váljon, amire tudása és habitusa alkalmassá is tette. Már a 70-es években elkezdte a számítógépes emlékek gyűjtését a Társaság égisze alatt **Muszka Dániellel**. A kezdeményezést az NJSZT és az Országos Műszaki Múzeum közösen hirdette meg, a nehezen selejtezhető, óriási értéken nyilvántartott gépek alkalmazói számára pedig könnyebbé vált egy leendő múzeum számára átadni tárgyaikat. Ebből fejlődött ki a közérdekű muzeális gyűjtemény és a világ egyik legnagyobb informatikatörténeti kiállítása, az **NJSZT ITK**, melynek 2013-as megnyitását már nem érhetette meg.

Győző személyes, baráti kapcsolatot alakított ki **Neumann János** családjával és az informatika világútörőivel, **A-tól Z-ig (Atanasoff – Zuse)**. Találkozásait dokumentálta is. Rengeteget tett azért, hogy Neumann János, a Neumann-elvek és az IAS számítógép jelentőségét megismerje a közvélemény.

Vándor kiállításokat rendezett, szervezte a Neumann Centenárium Év eseményeit és kiadta emlékiratainak első (így csonkán maradt) kötetét, mely a magyar informatika legszellemesebb anekdotagyűjteménye is. A címe – Válogatott kalandozásaim Informatikában – kifejezi, hogy számára az Informatika egy szép utópia, egy ország volt.

Élete vége felé az NJSZT Informatikatörténeti Fórum tiszteletbeli elnökévé választotta.

Herman Goldstine-nel, Neumann János barátjával és kollégájával, 1987-ben, a Számítógép Pascaltól Neumannig magyarországi bemutatóján.

John Vincent Atanasoff társaságában. Az elektronikus számítógépek bolgár származású úttörője adta a számítógépeknek a „computer” nevet.

Heinz Zemanekkel, a kibernetika és a tranzisztoros számítógépek osztrák úttörőjével, 1990-es évek.

Konrad Zusével, az elektromechanikus számítógépek német úttörőjével, 1990-es évek.

Gróf András (Andy Grove), az Intel egyik alapítójával és vezetőjével, 2000-ben.

Jánosi Marcell, a kazettás floppy atya feleségével, a Mérföldkövek a számítástechnikában kiállítás megnyitóján, TIT Budapesti Planetárium, 2004.

Paksos, Neumann János szobránál, 1999-ben.

Győző az NJSZT ITF adattárában (ITA):

1933-2012

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

AZ ÖRÖKIFJÚ és a diákok.

Győző Szekszárdon született. Édesapja, **idősebb Kovács Győző** a város elismert tanára és iskolaigazgatója volt, akit 1949-ben a sztálinista rezsim bebörtönzött. Ez az ő továbbtanulását is megnehezítette.

Egykori alma matere, a Garay Gimnázium igazgatójával, **Zentai András**sal összefogva diákversenyt alapított. A **Garay Versenyt** először 1984-ben rendezték meg, majd 2004-től Neumann Verseny néven folytatódott – ma már Győző nélkül, de az ő szellemében – a megmérettetés az I. Béla Gimnáziumban.

Győző élethosszig zsűrielnök volt és ez fejezi ki legjobban egyéniségét: **a diákokat egyenrangú partnerként kezelte, akik egy „programterméket” kell, hogy kínáljanak számára.**

A versenyt nemzetközivé tette, a határon túlról főleg Erdélyből és Vajdaságból érkeznek tanulók, szerb anyanyelvűek is. Ebben **Verbászi András** volt szövetségese – egy remek barát, akivel a **Teleházak** mozgalmát is szervezték, András Szerbiában, Győző Magyarországon.

2003-ban Szekszárd díszpolgára lett, az őt ábrázoló festmény tekint a város képviselőire.

Baky Péter festménye Kovács Győzőről.
Fotó: Szekszárd Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala.

Az első Garay Verseny díjátadója.
Kovács Győző mellett, a kép bal szélén:
Zentai András igazgató. Mikroszámítógép
Magazin, 1984.

Ez az e-mail cím senki előtt nem volt titok.
Győző kézírása az I. Béla Gimnázium tábláján, 2010-es évek.

Az egyik utolsó, Győző életében rendezett
Neumann Verseny.
A díjátadók: Kovács Győző és Hajós Éva
igazgató, A győztes: Bárczy Örs.

Mosolygós pillanat a Neumann Verseny
díjátadóján.

Kovács Győző, Hajós Éva és Péter Miklós
a Neumann Versenyen. Hajós Éva és Péter
Miklós is Tarján-émlékéremet érdemelt ki a
Neumann Versenyért végzett munkájért.

Győző „rövid” beszédét hallgatja:
Verbászi András és Hajós Éva.

GYÖZŐ győzött | KOVÁCS GYÖZŐ kalandozásai Informatikában

A NAGY MESÉLŐ és világotutazó.

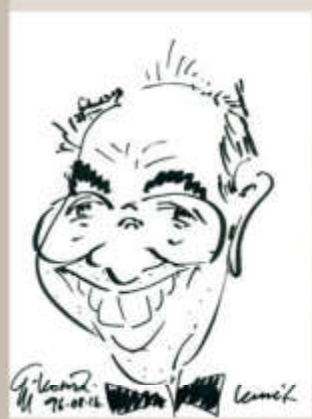
A 90-es évektől az immár „nyugdijas”, de valójában „örökmozgó” Győző elmaradhatatlan szereplője lett az informatikai eseményeknek. A tweedzakós-csoorkornyakkendős tudós – a keze ügyében az elmaradhatatlan fényképezőgéppel és mobiltelefonnal – a legeldugottabb faluban éppoly szívesen tartott előadást, mint a legfényesebb konferencián.

Ha tízpercre kapott szót, két órát beszélt, de senki nem panaszkodott erre, mert lebilincselő történeteket osztott meg, s kölcsönösen tegeződve teremtett kontaktust a hallgatóságával.

Író és újságíró lett, cikkezett többek között **Vértes János VGA Monitor** című lapjában és az **Élet és tudomány** hasábjain is. Több tévéműsorban állandó szereplő volt (**ENTER, KLIK, @kukac**), a gyerekzsénivel, **Szász Marcival** is. Újságírói életművéért 2011-ben **Hevesi Endre-díjat** kapott.

Óreg Opeljével – vagy épp a transzszibériai vasúton, esetleg bérelt kocsival az ausztrál sivatagban - az utolsó percig, 2012-es végzetes betegségéig utazott, tudományos újdonságok és régiségek nyomában. Az NJSZT lapja, a **MI Újság** számára meg is írta kalandjait: **Fülektől New Yorkig... Novoszibirszken át.**

„Addig élsz, amíg emlékeznek rád.” Özvegye, gyerekei, unokái; szakmai családja: az NJSZT és számos iskola ápolja emlékét. A számítógép pedig életünk nélkülözhetetlen része lett: Győző győzött.

Koszta György karikatúrája Győzről.

Felenségével, Müller Katival, 1959. május 23-án, a polgári esküvő után. Több mint 53 évig voltak házасok.

A legendás Opel, mint a John von Neumann Memorial Travel „fogata” az 1990-es években.

Győző a világ tetején. Európa legészakibb pontján, a norvégiai Nordkappon. 1993. szeptember 1.

Esőben-fagyban, télenyáron. Győző dokumentál.

Mikulásnak öltözve a KLIK című tv-műsorban, 1997.

San Franciscóban, az 1990-es években.

Alföldi István előadása Győző utazásairól:

1933-2012